1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-6740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 85. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ТРАВНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 7, 1963 No. 85. VOL. LXX.

ФЛЬОТА ПЕРЕВІРЯТИМЕ СПРАВУ АТОМОВИХ КОРАБЛІВ

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара звернувся до фльоти з просьбою, щоб вона ще раз перевірила справу будови атомових звичайних кораблів. Досі прийнято засаду, що всі підводні атомові човни переводять на атомову силу. Справа інших бойових кораблів досі була невирішена, бо фльота не хотіла переходити на атомову силу тому, що вважала її за коштовну. Але місяць тому фльота змінила свою давнішу думку в цій справі і секретар фльоти Фред Корт вислав був листа до секретаря оборони, в якому пропонував будувати всі нові кораблі тільки з атомовою силою. Це становище підтримав і шеф морських операцій адмірал Джордж В. Андерсон. Вони обидва пропонували, щоб всі кораблі посмости 8 000 тонн, від і більше, були атомові. Отже атомовими були б всі нові фреґати, крузяки, та літаконосці, але більшість нищівників мала б залишитися із звичайним пальним. Тепер секретар оборони відписав на проєкт секретаря фльоти і шефа морських операцій, що треба дальшої перевірки цієї проблеми, і що тільки тоді можна буде вирішити цю важливу справу — переходу всієї фльоти ЗДА на атомову енергію. Донедавна фльота протиставилася в цій справі пропозиціям уряду, тепер ситуація змінилася. Фльота дійшла до переконання, що кошти будови атомових кораблів значно зменшилися, і тому можна б будувати атомові кораблі, які, крім того, будуть мати ще більшу рухливість, довший засяг та будуть витриваліші від звичайних кораблів. Атомові наводні кораблі не були б так залежні від постачання пального, як звичайні кораблі. Фльота гадає, що атомова морська сила хоч і менша числом, зможе виконати краще свої завдання від звичайної фльоти, що матиме більше число кораблів. Таким робом фльота мала б більшу ударну силу, якщоб видатки на неї продовжувалися в теперішній висоті. Згідно із заявою представника Департаменту Оборони секретар оборони не змінив свого становища в справі будови атомової фльоти, але він вимагає від секретаря фльоти і шефа морських операцій докладніших даних про цю проблему. Він хотів би знати, чи можна б зробити ощадності на довшу мету, коли б будувалися атомові кораблі, і чи фльота мала б більшу оборонну та ударну силу, коли б перейшла на атомове пальне. МекНамара домагається, щоб фльота предложила докладний плян будови атомових кораблів та подала, бодай в приближенні, час, як довго могли б залишитися в службі теперішні звичайні кораблі, які є старі, і які могли б ще довший час бути активними. З урядових кол заявляють, що секретар фльоти не має визначеної дати, до якої треба відповісти на звернення секретаря оборони. Але обидві сторони є за те, щоб цю справу розв'язати якнайскорше. В першу чергу треба буде вирішити, чи новий літаконосець, будову якого схвалив Конґрес минулого року, має бути атомовий, чи ні. Фльота і Комісія Атомової Енергії є за те, щоб це був атомовий літаконосець, але тепер секретар оборони чекатиме на відповідь секретаря фльоти в цій справі.

ВРОЧИСТОСТІ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ ВІДБУДУТЬСЯ 30 І 31 ТРАВНЯ 1964 РОКУ

Відкриття пам'ятника в наступному році буде попереджене у вересні цього року дедикацією площі. Збірка фондів на будову пам'ятника продовжуватиметься до кінця цього року, а імена жертводавців будуть надруковані у Пам'ятковій книзі. Комітет Пам'ятника Шевченкові розглянув та вирішив справи будови пам'ятника та врочистостей його відкриття на нарадах минулої п'ятниці.

Ню Йорк. — Субота і неділя 30 і 31-го травня 1964-го року, в якому сповниться 150 років від народження найбільшого сина України Тараса Шевченка, будуть справді історичними днями в історії не тільки Американської України, але й всього українського народу. В цих днях відбудуться найбільші врочистості відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці ЗДА, названій іменем її батька Юрія Вашинґтона, праведний закон якого також для українського народу був ідеалом і мрією Шевченка. Перед цими історичними днями залишається ще до переведення і виконання цілий ряд справ, включно із завершенням збіркової акції на фонд будови пам'ятника та сама будова пам'ятника. Всі ці справи були предметом нарад та рішень Головної Управи Комітету Пам'ятника Шевченкові, що відбулися минулої п'ятниці, 3-го травня, в приміщеннях Українського Інституту Америки при 5-ій Евню і 79-ій вулиці.

Усі формальності — полагоджені

Наради відкрив і ними проводив екзекутивний директор Комітету п. Йосип Лисогір, і в них, крім нього, взяли участь: заступник голови Комітету проф. Лев Добрянський, секретар д-р Ярослав Падох і касир Ігнат Білинський та члени Управи: Іван Винник, Антін Драган, Володимир Душник, Григорій Костюк, Теофіль Кульчицький, Михайло Лисогір, Євген Лозинський, Олена Лотоцька, Володимир Мазур, Василь Мудрий, всч. о. Гр. Павловський, Юліян Ревай, Роман Слободян і д-р Матвій Стахів та урядовець канцелярії Комітету п. Савчур. На початку нарад, звітуючи за цілість праці Комітету, п. Й. Лисогір з'ясував останні заходи у Вашинґтоні, що довели до остаточного полагодження усіх формальностей, зв'язаних з будовою пам'ятника, зокрема затвердження остаточного проєкту пам'ятника у виконанні мистця - скульптора Леоніда Молодожанина, як також затвердження площі, на якій пам'ятник має стояти при вулицях „П" і 23 та 24 і її оформлення. Вирішення цих справ залежало від Комісії Плянування Столиці та Мистецької Комісії. В цій останній початково думки були поділені і навіть були деякі застереження, але вони перемінилися майже в одушевлення проєктом, як Комісія побачила підставлений скульптором Молодожанином модель проєкту. Звітодавець згадав, що для остаточного полагодження всіх формальностей треба було полагодити багато справ та й перемогти неоднy трудність і це зроблено у великій мірі стараннями і зусиллям проф. Лева Добрянського.

В найближчих днях має почитись будова кінцевого моделю статуї

Екз. директор Й. Лисогір в дальшому з'ясував справу порозуміння з мистцем-скульптором щодо виконання кінцевого моделю пам'ятника, з якого має вже бути зроблений відлив у бронзі. Звітодавець у першу чергу висловив велике признання скульпторові Молодожанинові, проєкт якого жюрі нагородило першою нагородою, підкресливши не тільки його великий мистецький талант, але й його прихильне відношення і співпрацю. Ряд договірних формальностей з мистцем ще треба полагодити і це Комітет вирішить згідно з ухваленими рекомендаціями — Президії Комітету. Мистець працює тепер над збільшеним моделем проєкту, з яким вже цього тижня приїде до Ню Йорку та — після полагодження кінцевих формальностей — негайно почне працю над виготовленням кінцевого моделю величиною сімох стіп, який вже технічно буде збільшений до величини проєктованого пам'ятника і тоді з нього вже буде зроблений відлив самого пам'ятника. Праця над цим кінцевим моделем проходитиме вже в вийнайменому для тієї цілі студії в Ню Йорку. Мистець з великою точністю образовує вже час, так і видатки, що будуть потрібні на виконання пам'ятника, і на підставі цих обрахунків, головно часу, встановлено також і дату відкриття пам'ятника.

Дедикація площі — проба сил

Комітет віддав окрему увагу пропонованій врочистості дедикації площі, що мала б відбутися у вересні ц. р. Думку про таку врочистість обстоював зокрема проф. Л. Добрянський, як і інші члени Комітету, вважаючи її за пробу сил перед історичним днями відкриття пам'ятника. Справа в тому, що ніхто в заінтересованих справою урядових колах не здає собі справи з величності і величності, що їх можуть прибрати врочистості відкриття пам'ятника. Це нічого дивного, як зважити, що досі за їх пам'яті мало було врочистостей відкриття будь-якого пам'ятника, щоб у них взяло участь більше, як тисяча осіб. Коли ж їм звернено увагу, що на врочистості відкриття пам'ятника Шевченкові може бути до 50.000 і більше осіб, вони прямо не вірять. Відповідна участь уже в дедикації площі була б для них переконливим арґументом та поважно причинилася б до відповідного їхнього наставлення до самого відкриття пам'ятника. На церемонію дедикації площі в вересні ц. р. передбачається головно виступи найбільш заслужених для переведення закону про побудову пам'ятника законодавців, що з черги було б побажаним „вступом" для плянованих врочистостей відкриття пам'ятника. Подробиці програми будуть своєчасно подані до відома.

Врочистість врочистостей

Такою врочистістю врочистостей буде відкриття пам'ятника в суботу й неділю 30 і 31-го травня 1964-го року. Комітет мав багато причин і арґументів для встановлення цієї дати. По-перше треба було рахуватися з часом, потрібним для виконання моделю та відливу пам'ятника, оформлення площі та поставлення пам'ятника. Далі Комітет взяв на увагу інформацію та рекомендацію багатьох заінтересованих в таких імпрезах властях столиці, що впродовж березня і травня у Вашинґтоні, з безліччю всіляких інших імпрез, серед яких відкриття пам'ятника могло б не мати стільки уваги на скільки така подія заслуговує. В тому часі також дуже важко за приміщення для гостей в столиці. Найкращим і найвигіднішим часом для такої імпрези вважають в столиці кінець травня і початок червня. Обміркувавши також в загальному програму врочистості, що складатиметься з кількох частин. Найголовнішою частиною буде, очевидно, врочисте відкриття пам'ятника. Вона почнеться збіркою народу біля обеліску Вашинґтона напроти Білого Дому. Управа доручала — з відпо...

(Закінчення на стор. 4-ій)

ДОМІНІКА МОБІЛІЗУЄ ВІЙСЬКА ПРОТИ ГАЇТІ

Санто Домінго, Домініканська Республіка. — Домініканська Республіка продовжує зосередження своїх збройних сил для інвазії проти сусідньої Гаїті. Головні сухідільні війська Домініканської Республіки, разом з легкими і важкими танками Шермана зайняли позиції біля міста Імані, за 37 миль на схід від столиці Гаїті Портопрінс. Друге зосередження військ відбулось на півночі, щоб маршувати на друге найбільше місто в Гаїті, Ріг Гаїтієн. Парашутисти готові також до операції проти Портопрінсу, а шість домініканських воєнних кораблів, фриґат і нищільників, посуваються в сторону затоки Гонаєв на західньому узбережжі Гаїті. Однак всі ці рухи домініканських збройних сил можуть залишитись тільки збройною демонстрацією, щоб приспішити упадок гаїтського режиму диктаторського президента Дювальє. Щодо збройних сил — то Домініканська Республіка куди сильніша і її інвазія скінчилась би дуже швидко окупацією цілої Республіки Гаїті. Домініка має добре озброєну і вишколену армію силою 16.000 вояків, летунство і невелику воєнну морську фльоту, не рахуючи поліції. По стороні Гаїті є около яких 4.000 погано озброєних вояків. Зате президент Дювальє утворив вірну йому 10-000-ну поліцію. ЗДА і латино - американські держави лякаються, що Дювальє може викликати свою погрозу, що він негайно заатакує закордонні амбасади в Портопрінсі у випадку інвазії проти Гаїті. В отих амбасадах є ще около 80 політичних втікачів, котрим грозить трагічний загин, як би Дювальє хотів припечатати свій відхід від влади кривавим погромом своїх політичних противників. Головною формальною причиною дальшої погрозливої постави Домініканської Республіки є те, що Дювальє не дотримав приречення і не дозволив на свобідний виїзд всім гаїтським громадянам, що схоронились в домініканській та інших амбасадах. Тільки частина тих втікачів, головні ті, які сховались були в бразилійській амбасаді, щасливо переїхали спершу до ЗДА, звідкіля подалися далі. На понеділок 6 травня було скликано знову надзвичайне засідання Ради Організації Американських Держав у Вашинґтоні. До Вашинґтону вернулись чотири члени місії Організації Американських Держав, які мали в Гаїті перевірити правдивість оскаржень, зглошених Домініканською Республікою. Тими чотирма державами були Ель Сальвадор, Колюмбія, Чіле і Болівія, — п'ятим членом комісії були ЗДА. Гаїтські власті ставились до тієї місії ворожо і настояли на чимвищім її виїзд. Воєнні кораблі ЗДА стоять напоготові в Карібському морі недалеко Гаїті, бо американський Уряд рішений висадити морську піхоту тільки у випадку найбільшої загрози для американських громадян в Гаїті, в зрештою тут активно не втручається, дармащо американські чинники віддавна не скривали, що реакційний, диктаторський і нездарний режим президента Дювальє повинен відійти. ЗДА і інші американські країни стараються повести справу так, щоб обійшлось без домініканських акцій, щоб не потерпіли політичні втікачі в чужинних амбасадах в Гаїті і щоб змінився там режим на демократичний та настільки сильний, щоб зміг втримати лад і порядок.

„Литературная Россия" вимагає „непримиренности" від молодих поетів на Україні

„Литературная Россия", орган Правління Союзу Письменників РСФСР і Правління московського відділу цього ж союзу, виступила в ч. 17 з 26 квітня ц. р. з великою статтею відомого енкаведиста й президента КҐБ у Львові, автора памфлетів „Під чужими прапорами" і „Границя в огні" Владіміра Бєляєва п. н. „Место в строю". Засуджуючи, як розкладову, творчість Гемінґвея, американського письменника, і польських модерністів типу Марка Гласко, і згадуючи непримиренність відомого совєтського вислужника Ярослава Галана в боротьбі з „чужими, західніми впливами", Вл. Бєляєв карійає, що духові надхненники вбивців Галана і далі не дають йому спокою у своїх газетах і журналах і в той час на цих же сторінках „систематично передруковуються дорогами Совєтської України вірші і проза молодих совєтських письменників". У дальшому Бєляєв цитує „для прикладу" надруковану в лютому 1962 року в журналі „Сучасність" статтю „самого фашиствуючого поета" Богдана Кравцева про молодих сучасних поетів на Україні п. н. „Велика Ведмедиця і Гончі Пси" і передає в перекладі уривки цієї статті, в якій творчість молодих підсовєтських українських поетів протиставляється творчості Євтушенка і в якій стверджується їх тісний зв'язок і з українською землею і природою та їхню любов до Києва. Згадавши, що в чергових числах „Сучасности" були надруковані вибрані поезії цих молодих поетів, Вл. Бєляєв подає ще й дослівний переклад оголошення про вихід цих поезій окремою книжкою п. н. „Поезія Чумацького шляху" разом із ствердженням із статті Б. Кравцева, що ці поети намагаються „вивести українську поезію на нові шляхи і вирватися із завороженого кола колгоспно - виробничої та партійної тематики". Закінчує свій „огляд" Вл. Бєляєв заявою, що він „не збирається обвинувачувати молодих і талановитих поетів України в установлюванні безпосередніх контактів з мюнхенськими видавцями типу Кравцева", але водночас із цим висловлює здивування, чому ці „молоді поети не виступили на сторінках совєтської преси з активною відповіддю тим, хто пробує зробити їх творчість своїм прапором" і „чому довгі місяці мовчать ті, на кого розраховує буржуазна реакція". Наприкінці Вл. Бєляєв згадує ще також видану „канадськими бандерівцями" в Торонті книжку Петра Терещука про Ярослава Галана, п. н. „Історія одного зрадника", того, який „ніхто знав своє „место в строю" і любив російську мову та по-російськи навіть написав свій останній твір.

Державний секретар Раск відвідав Београд і конферував з Тітом

Београд. — Державний секретар Дін Раск, вертаючись з конференції Центрального пакту СЕНТО в столиці Пакістану Карачі та з відвідин в Туреччині, Ірані й Індії, прибув в минулу суботу до столиці Югославії Београду. Він конферував коло двох годин з югославським президентом Тітом в резиденції цього останнього, в півміській місцевості Дедінє. Про ту конференцію нічого не сказано офіційно, але газети впевняють, що Тіто старався переконати Раска, що Югославія хоче зберігати надалі „невтральність" і що західня преса помилялася, доходючи до висновку на підставі поцілунків, що ними Хрущов обсипував Тіта, що Югославія присуналася до комуністичного блоку під проводом Москви. Насправді Югославія залежить, щоб Конґрес, під натиском збоку Уряду, перевів ревізію своєї резолюції, щоб Югославію позбавити привілеїв найбільшого упривілеювання в торговельних зв'язках з Америкою. Амбасадор ЗДА в Београді Джордж Кеннан видав у честь державного секретаря Раска бенкет з участю тамошніх дипломатів.

Віце-президент Джансон пропонує, щоб ЗДА поліпшили свою виховну систему

Вашингтон. — Віце - президент Линдон Б. Джансон, промовляючи до більше як 200 посадників міст та інших урядовців із Мишиґенського стейту, які з представниками урядкових аґенцій обговорювали проблеми своїх районів, сказав, що ЗДА мусять поліпшити свою виховну і освітню систему, як хочуть із успіхом конкурувати з противниками демократичного вільного світу, із СССР. Джансон казав, що СССР більше вишколює річно науковців, лікарів і інших професіоналістів, як ЗДА. Але американські лікарі мають кращий вишкіл від совєтських докторів. Промовляв і головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді, який обговорював злочинність нелітків. Він казав, що Конґрес повинен ухвалити урядові проєкти про затруднення молоді, і тоді влегшена буде боротьба проти злочинів нелітків. Уряд пропонує видати $100 мільйонів на те, щоб затруднити молодь в різних вирішних корпусах праці.

Республіканці поділені щодо впливу одружіння губернатора Рокефеллера на його політичну кар'єру

Ню Йорк. — Преса публікує голоси визначних республіканських політиків про той вплив, який матиме одруження розведеного нюйоркського губернатора Нелсона А. Рокефеллера з розведеною дружиною лікаря д-ра Дж. Слейтера Морфі. Одруження відбулося в суботу 4-го травня і одружена пара відлетіла з Ню Йорку 5го травня на медовий тиждень на фарму Рокефеллера у Венесуелі, де має перебути два тижні. Весілля відбулося в домі брата молодого — Лоренса С. Рокефеллера в Покантіко, Н. И. Шлюб давав священик Пресвітеріянської Церкви в ЗДА о Маршалл Лі Сміт. Губернатор Рокефеллер є членом Баптистської Церкви, а пані Марґарет Фітлер Морфі належала до Протестантської Епископальної Церкви і вона втратила право причащатися в цій Церкві, яка не дозволяє одружуватися, як довго живе чоловік або жінка розведеної особи. Але вона має право вчащати на Богослужби в святинях цієї Церкви. Численні провідні республіканці різно дивляться на те, чи одруження губернатора матиме вплив на його політичну кар'єру. Запитувані перед одруженням численні голови стейтових республіканських комітетів відповідали, що Рокефеллер пошкодить собі, коли одружиться з розведеною жінкою.

Новоодружена пара — нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер та колишня Марґарета Фітлер Морфі після їхнього вінчання в домі Рокефеллерового брата Лоренса в Покантіко Гіллс.

„Тризуб" переміг та увійшов до фіналу Сходу

Філядельфія, 5 травня. — Футбольна дружина „Тризуба" перемогла 5:0 свого противника у півфіналі Сходу гор за Чашу ЗДА, одинадцятку Гармарвіл Гарікенс в змаганих, які відбулися на грищі у Філядельфії в присутності 2,500 глядачів. Ворота для „Тризуба" стрілили: Феміра 2, Олівер, Нога і Мандюзі. Цією перемогою „Тризуб" закваліфікувався до фіналу Сходу, який має розіграти з італійською дружиною в Ню Йорку „Джуліяною". Перші змагання фіналу Сходу відбудуться вже наступної неділі в Асторії на грищі Айнтрахт Овал, а два тижні пізніше мали б відбутися фінальні змагання фіналу Сходу у Філядельфії. „Тризуб" посягає втретє по чемпіонат ЗДА, який вже здобув в роках 1960 і 1961.

УСК Ню Йорк здобув минулої неділі перемогу в мистецьких змаганнях „Великої Десятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу над СК Ню Йорк вислідом 3:1. Стрільцями воріт для УСК-у були: Крук 2 і Сметгорст 1. УСК стоїть на четвертому місці показника „Великої Десятки".

„**Чорноморська Січ**" закінчила нерішенно 1:1 минулонедільні товариські змагання в Нюарку з жидівською дружиною „Гакоах". Ворота для „Січі" здобув Мушак. Минулої неділі футболісти „Чорноморської Січі" перемогли в товариських змаганнях одинадцятку СК Елизабет з Німецької „Великої Десятки" 5:1. Ворота стрілили: Чайка 2, Мушак 2 і Кірбі 1.

Юнаки „Чорноморської Січі" здобули гарну перемогу 5:2 над ПАЛ Нюарк у минулонедільних мистецьких змаганнях юнаків Футбольної Ліги стейту Ню Джерзі.

Фрол Козлов спаралізований

Москва. — В офіційному комунікаті в московській „Правді" з минулої п'ятниці з травня сказано, що совєтський віце - прем'єр і член партійного Секретаріяту Фрол Козлов не міг взяти участи в 1-травневій параді ні в інших імпрезах „внаслідку недуги". З закордонних дипломатичних кол в Москві появилась в західній пресі вістка, що Фрол Козлов, що його Хрущов назвав був як свого наступника, дістав вилив крови у мозгу і лежить в одному з московських шпиталів спаралізований. Якщо він видужає, то це займе найменше шість місяців. Козлов ніде не показувався від 13 квітня. У 1961 році він мав легкий атак серця, але пізніше вже урядував. Його теперішня недуга актуалізує знову питання, хто буде наступником Хрущова, який недавно, згадавши про своїх 69 років, натякнув на можливість свого швидкого відходу від влади.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** 2-го травня промовляв до кількох членів Конґресу і хвалив їх за те, що вони приносять часто жертви внаслідок того, що їх чоловіки мусять жити у столиці, далеко від родини, жінок і дітей. Зібрання жінок членів Конґресу відбулося в Міжнародному готелі у Вашингтоні.

● **Президент Кеннеді** прийняв в Білому Домі 340 воєнних героїв, відзначених Медалею Чести, називаючи їх „найвизначнішими американськими громадянами" та вітаючи подавання руки. Витав усіх їх і командант Корпусу Морської Піхоти генерал Дейвід М. Шуп, який є найвищим ранґою старшиною, що є відзначений цією Медалею. Президент сказав, що вони свої американці Батьківщини далеко від своєї Батьківщини, оборонюючи чужі країни від поневолення, і охоронюючи тим самим і волю ЗДА.

У СВІТІ

● **Провідник сіоністичної організації в Америці** д-р Макс Нусбам звернувся до президента Кеннеді, щоб він в евентуальних безпосередніх розмовах з Хрущовим обговорював вжож справу безпеки Ізраїльської держави. На думку д-ра Нусбама справа безпеки Ізраїлю мала б бути включена в загальний міжнародний договір про „демілітаризацію цілого Середнього Сходу".

● **Американську делегацію до ОН** затверджено на дальший період урядування в тому складі, що й досі. Очолює цю делегацію Адлей Е. Стівенсон, як американський амбасадор до ОН. До складу делегації включено, згідно з з рішенням през. Кеннеді, ще Сідні Р. Єйтса, колишнього демократичного конґресмена з Шикаґо.

● **Колишній прем'єр Перу** Педро Г. Бельтрам заявив у своєму виступі на конвенції Католицької Пресової Асоціяції ЗДА в Маямі, що Совєти використовують Кубу і підтримуючи наявний режим Фіделя Кастра передусім для того, щоб призвести до розриву дружніх взаємин між народами Північної і Південної Америки та поділити сім'ю американських народів на два противні і ворожі до себе табори.

● **Представники арабської Об'єднаної Республіки**, значить Єгипту, Сирії й Іраку виступили на терені ОН проти Ізраїлю, обвинувачуючи цю державу в агресивних намірах і діях у відношенні до арабських країн. Виступили представники згаданих держав з таким обвинуваченням у зв'язку з Ізраїльськими твердженнями, що створення об'єднаної арабської федерації спрямоване на знищення Ізраїльської держави.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Парада кандидатів

За рік, коли у Вашингтоні відцвітатимуть японські вишні, по всіх стейтах Америки вже на всю широчінь розгорнеться передвиборча пропаганда в підготові до президентських виборів, що відбудуться в листопаді. В тому бо часі наступного року вже йтиме підготова до партійних конвенцій, на яких вибиратимуть кандидатів на призидента та встановлятимуть для них передвиборчу плятформу. До Великої Нагоди — як дехто називає президентські вибори — не матиме більших труднощів чи комплікацій Демократична партія. Немає бо найменшого сумніву, що президент Кеннеді буде кандидатом на перевибір і що його кандидатура буде безспірною.

Інша справа з Республіканською партією, яка, після довгої перерви за каденцій президентів Франкліна Д. Рузвелта і Гері С. Трумана, була в Білому Домі вісім років за двох каденцій президента Двайта Д. Айзенгавера, але знову була відставлена в стан „льояльної опозиції" після виборчої перемоги демократичного кандидата і теперішнього президента Кеннеді над її вибранцем — Ричардом М. Ніксоном. Очевидно, що, програвши попередні вибори у 1960-му році, ця партія добре вважатиме на вибір свого кандидата. Тож не диво, що, хоч до вибору цього кандидата ще більше як рік часу, парада цих кандидатів на кандидата вже почалася, і з кожним днем виразніше зарисовуються постаті, що гратимуть відповідну ролю в передвиборчій і виборчій драмі.

На першому місці в тих передвиборчих міркуваннях парадує нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер, чи „батько Рокефеллеренко" — як його зігрдливо назвали большевики за те, що він проголосив день 22-го січня цього року, як День Української Незалежности. Про нього була мова вже і в попередній передвиборчій кампанії, а за минулих три роки його політичний стаж значно збільшився. Головним аргументом, що промовляв би проти його кандидатури, вважається тепер його розвід та друге одруження.

Час від часу згадується також про можливість кандидатури Ричарда М. Ніксона, який повідомив, що вже в червні цього року переноситься з Каліфорнії до Ню Йорку, де вестиме адвокатську практику. Сам Ніксон тепер відмовляється від будь-яких намірів кандидувати знову, і також політичні коментатори вважають, що з переїздом до Ню Йорку він у найближчих виборах не мав би тривкої „політичної бази".

Згадується ще про південного сенатора Беррі Голдвотера, навіть існують вже окремі громадські комітети, які намагаються спопуляризувати його кандидатуру, та й сам сенатор своїми виступами до цього причиняються. Але в політичних колах уважають його „занадто консервативним", що могло б бути поважною перешкодою в здобуванні голосів безпартійних і опозиційних демократів.

Натомість щораз більше й поважніше згадується про нового республіканського діяча на ширшу скалю, республіканського губернатора демократичного стейту Мішіген, Джорджа Ромні. Його, — як твердить вашингтонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Джеймс Рестон, — не зв'язують ані з „великим урядом", як губернатора Рокефеллера, ані з „великим бизнесом", як сенатора Голдвотера, ані з „великою політикою", як Ричарда Ніксона. Навпаки, вважається, що Ромні проти „всього великого", і не виключається можливостей, що коли на найближчій передвиборчій конвенції Республіканської партії почнеться змагання між трьома чи більше „великими", Ромні зможе легко опинитися в переможній „середині".

Тим часом усі ці можливі республіканські кандидати на кандидатів починають привертати до себе увагу широких мас виборців, які не завжди йдуть по лінії бажань і обрахунків партійних та політичних лідерів, але мають свій розум і ним керуються при виборі свого слуги — наймогутнішого і найбільш рішального володаря в світі, Президента З'єдинених Держав Америки.

Страх і нудьга

Найсуттєвішим визначенням теперішніх настроїв населення Совєтського Союзу можуть бути поставлені в заголовку два слова — страх і нудьга.

Не зважаючи на те, що від дня смерти Сталіна минуло вже десять років і, внаслідок проведеної сповидно десталінізації, немає нібито тепер уже масових репресій, ув'язнень та депортацій, психоза загального страху в Совєтському Союзі не минулася. Особливо тяжко позбутися цього безупинного страху старшим поколінням, тим, що зазнали жахів сталінського терору. Посилює цей страх фаталістична певність, що терор може вернутися кожного часу, і тоді тяжко буде знайти якийсь рятунок. Пробивається страх не тільки в листах з того боку, з України й інших країн Совєтського Союзу, але навіть у повістях і оповіданнях совєтських письменників, герої яких ще й далі живуть в атмосфері непевности і прокидаються часто ночами у тривозі, що — прийшла черга на них.

Не зважаючи на деяку лібералізацію — здебільша зовнішню — адміністраційного режиму, совєтські громадяни відчувають, що нагляд і контроля над їхніми діями сьогодні подекуди дошкульніші, як були за Сталіна. З оповідань утікачів із Совєтського Союзу відомо, що діяльність ославленого КГБ — Комітету Державної Безпеки — не так тепер впадає в око, але працює він куди справніше, як то було за Сталіна. Про „ворогів народу" голосно не говориться й не пишеться, але опозиційні не тільки в дії, а хоч би й на словах тенденції органи державної безпеки ліквідують дуже швидко й основно. Одних саджають у шпиталі божевільних, інших депортують на цілинні землі, ще інших ув'язнюють і ліквідують без шуму в підвалах в'язниць. Багатьох ліквідують з допомогою указів про боротьбу з спекуляцією, хабарництвом і хуліганством, розстрілюючи для прикладу іншим десятками. За всіма стежать таємні агенти КГБ, кількість яких збільшилася непомірно. Змінити місце замешкання і перенестися в інші околиці тепер важче, як колись, бо міліція веде докладний облік всього населення, і для зміни праці і переїзду в іншу місцевість треба окремого дозволу. Під тиском терору живе й молодь, яку „довиховують" з допомогою примусової праці, депортацій і „товариських судів".

З другого боку, панівним почуттям серед совєтського населення, особливо серед молоді, є безконечна нудьга. Нарікають на нудьгу комсомольці, пригнічувані безконечною агітацією, напучуванням та інструкціями. Скаржаться на нудьгу робітники. „Допоможіть нам вигнати нудьгу з села!" — благають мешканці сіл, позбавлені кіна, телевізії, радіо, чи хоч би такої чи іншої мистецької самодіяльности по опустілих і холодних клюбах. Не маючи можливости користати з культурної розваги, студенти кидаються в хуліганство, крадежі і насильництво, як про це пише сама ж совєтська преса. І заганяє в безвивідь нудьги творчу молодь сама ж таки партія, не дозволяючи на творчі шукання, мистецьку свободу, — все те, що є проявом живого життя.

Обидва ж ці панівні в Совєтському Союзі почуття створюють ще й третє — почуття безнадійности, безвихіддя із занепаду, що до нього привела народи нелюдська комуністична система.

Ярослав Курдидик

ПОЛІТИКА БЕЗ ПОСЛІДОВНОСТИ І ЗАКІНЧЕНЬ...

За останніх кілька тижнів в американській пресі появилася низка статтей, у яких на різний лад розповідається про те, що, мовляв, у Кремлі точиться тихе, але завзяте змагання за місце на диктаторському троні, на якому розсівся некоронований цар Нікіта І-ий, і з того робиться дуже оптимістичні висновки, що у большевицькій політиці в зв'язку з цим відчувається „радикальний зворот"...

Щоб розвіяти цю архиоптимістичну фатаморгану, не потрібно було дуже довго очікувати, бо вже з останнього інтерв'ю, яке Хрущов дав італійському журналістові, виходить виразно, що Москва не погодиться на ніяку контролю своєї території у зв'язку з атомовим роззброєнням. Також тріюмфальна зустріч Фіделя Кастра у Москві та різні з того приводу заяви вірности і ствердження щодо перемог комунізму „на всіх міжнародних фронтах і континентах", щоб покладати надії на ту зміну, про яку твердять деякі рожевих поглядів коментатори.

Останні тактичні потягнення Москви могли заскочити багатьох американців, але вони ніяк не заскочили української опінії, яка завжди вперто і послідовно твердила й твердить, що Хрущов збагнув слабість Заходу, яка полягає в тому, що, замість діяти, він переносить всю справу в площину переговорів, а розтягнувши їх у безконечність так замєтується у своїх софістичних висновках, що починає вірити в можливість мирного здійснення тих концепцій, які він підтримує і пропагує.

Ось, для прикладу, виявляється лише тепер, — твердить лондонський „Обсервер" — що Хрущов ніяк не міг зрозуміти, чому інвазію на Кубі, а потім і бльокаду цього острова розпочали ЗДА з гучними фанфарами, а закінчили нічим не виправданою, „миршавою і понижуючою капітуляцією" перед Кастром, який розпоряджає „аж двома" дивізіями війська, а решту сили спирає на озброєний кубинський люмпен-пролетаріят.

Американський коментатор Дж. Рестон недавно писав, що, на думку европейських дипломатів, після зустрічі з президентом Кеннеді у Відні, в травні 1961-го року, Хрущов збагнув, що політика ЗДА буде й надалі така сама, як була за президента Айзенгавера, тобто ЗДА уникатимуть війни навіть і в таких випадках, коли будуть загрожені їхні життьові інтереси. Наявним доказом цього є — Куба.

На ствердження цього Рестон наводить факти, що ЗДА не тільки що не застосували у відповідний момент на Кубі своєї сили, але навіть тим кубинським патріотам - ідеалістам, які намагаються розсадити кастрівську диктатуру, загрожують за участь в морських рейдах на Кубу тюрмою до трьох років.

В европейських дипломатичних колах — пише Рестон — уважали розбудову совєтських ракетних баз на Кубі за пробний трюк Хрущова, який міркував собі так: коли ЗДА розпочнуть з цього приводу війну, то вона обмежиться тільки районом Куби, а коли ЗДА з того приводу війни не розпочнуть, то це дуже сильно вдарить по їх престижеві і високо піднесе престиж Москви і світового комунізму.

До цих висновків Рестона варто додати, що Хрущов повністю використав форум ОН для своєї пропаганди, заявляючи, що СССР поступив з Кубою так само, як ЗДА поступили з Туреччиною, Італією та Західньою Німеччиною, де у безпосередньому сусідстві СССР побудовано американські ракетні бази.

В европейській пресі високо оцінювано технічну сторону бльокади Куби, що її провів президент Кеннеді дослівно упродовж 24-ох годин, але у критиці тієї бльокади відрізняється дві фази: „вона почалася по-військовому, а закінчилася по-цивільному. Усі спори, які ведуться між Москвою і Вашингтоном, — підкреслюють европейські коментатори — закінчуються на так званій „золотій середині". Однак, лихо в тому, що ця середина виходить завжди на користь Москві. І тут для прикладу наводиться у серійному порядку: Корею, В'єтнам, Німеччину, Формозу, Середній Схід, Східню Европу, а останнім часом також Африку, де робиться все можливе, щоб осягнути „золоту середину", при чому з американського боку докладається не тільки матеріяльно, але й престижево.

Усі ці справи раз-у-раз порушують різні політичні мужі з опозиції, ось згадати б тільки сенатора Кітінга, губернатора Рокефеллера і колишнього віце - президента Ніксона. Вся їхня, зрештою дуже позитивна, критика зводиться до одного: ЗДА повинні не тільки вміти „красно говорити", але й час від часу провести, з уваги на свою велетенську силу, якусь „потрясаючу акцію". Всім критикам дорога не тільки доля ЗДА, але й посередньо вільного світу, і тому вони вимагають, щоб американський уряд, перебравши ініціятиву в холодній війні, рішуче поборював комуністичні впливи у державах Південної Америки, підтримував відосередні політичні рухи в СССР, скріплював збройні сили НАТО, СЕАТО і т. д.

ПІСНЯ-МРІЯ

Не шуми, не шуми, осокоре,
Мені листя не кидай до ніг.
Я пройду ще чимало доріг
І до тебе вернуся не скоро.

Пошкарубиться ніжна кора,
Вітер зломить гілки молоді.
Я, пізнавши наснагу в труді,
Знову вийду на схили Дніпра.

Тільки, гей, вже не юною, ні...
Буде літня пора золота,
На чолі відіб'ються літа,
А у серці дозріють пісні.

Не зачиняйте вікна... Ні,
Я не боюся буревію.
Це ж він мені в осінні дні
Приніс на крилах пісню-мрію.

Не зачиняйте вікна... Ні,
Хороша пісня серце втішить.
А буревії не страшні
Для того, хто від них
сильніший.

Не зачиняйте вікна... Ні!

НАДІЯ ЩЕРБАНЬ

П'ЯТЬ ТИСЯЧ „СІРИХ ХОРТІВ" НА ШЛЯХАХ ЗДА Й КАНАДИ

Наступного року широковідома автобусова корпорація „Грейгавнд" відзначатиме 50-річчя своєї служби населенню на шляхах ЗДА і Канади.

Перша піонерська автобусова лінія „Грейгавнд" простягалась всього на чотири милі в обидві сторони поміж двома містами в стейті Міннесота. Тодішній автобус забирав тільки 8 пасажирів. Сьогодні 5 000 срібно-голубих, люксусово влаштованих „сірих хортів" перетинають майже всі стейти ЗДА і майже всі широчезні провінції добросусідської нам Канади.

„Грейгавнд" у наші дні — це найбільша міжконтинентальна транспортова система, яка впродовж одного лише року гумовими колесами своїх бистроїзних „сірих хортів" — послуговуючись її власною термінологією — робить десять більйонів пасажирських миль! На просторах ЗДА й Канади довжина автобусових ліній цього апокаліптичного їздця становить 100 000 миль.

За офіційними даними цієї корпорації її срібно - голубі автобуси в міжміському русі відіграють куди більшу ролю, аніж всі інші засоби місцевого транспорту: автобуси, залізниця, літаки. Пасажири цього транспортаційного велетня доставляють найбільше осіб до великоміських готелів і підміських мотелів. Територія, що її обслуговує ця компанія, поділена на чотири оперативно — адміністраційні райони і на вісім допоміжних обласних одиниць. Головна кватира „Грейгавнду" знаходиться в стейті Північної Дакоти, в місті, заснованому цією корпорацією, де всі її жителі, всенька індустрія служать її потребам. Ця столиця „Грейгавнду" лежить за 65 миль від канадійської посестри, міста Вінніпегу, де знаходяться канадійські агенції, варстати і допоміжні установи цього американського транспортаційного „божка".

З фінансового боку „Грейгавнд" одна з найліпше просперуючих великих корпорацій: за 1961-ий рік її чистий прибуток становив $22 500 000, на 13 595 673 уділовців.

Як виходить з наведених цифр, власником цього могутнього підприємства є мільйони сірих обивателів, тобто — народні маси. Для „Грейгавнду" ера найбільшого розмаху і всебічних іновацій розпочалася з 1958-им роком, коли у проводі корпорації став директор її західнього відділу, надзвичайно здібний Фред Аккермен. За перші три роки його урядування, завдяки технічним і організаційно - транспортовим уліпшенням, чистий прибуток корпорації збільшився на — 59%, а загальна вартість одного уділу на — 54%.

Фред Аккермен звернув увагу й на такі „дрібниці", як економія пального на автобусових лініях. Виявилося, що „побільшення" одного гальону пального на одну милю дороги заощаджує компанії щорічно $5 000 000! До ряду уліпшень в ділянці транспорту, також для вигоди й атракції пасажирів, в 1954-55 рр. запроваджено „двоповерхові" автобуси, які мають доволі претенсійну назву „кружляків".

Окрім техніки й комфорту, керівні чинники корпорації „Грейгавнд" повели інтенсивну рекляму, кинувши в маси подорожуючого населення ЗДА й Канади добре обдуманий з психологічного боку клич: „Лиши керму нам!" Завдяки розбудові сітки шляхів, у значній мірі скорочено дорогу для кількох тисяч „сірих собак" поміж віддаленими метрополіями.

Добрі мотори, першорядне обладнання автобусів, солідні й досвідчені водії — ось чинники, які здобувають таку популярність для „Грейгавнду", в першій мірі для пасажирів на далеку віддаль. Довгодистансові двоповерхові автобуси цієї корпорації, які мають чимало місця для багажу і забезпечені охолодженням літньою порою, улегшують пасажирам довгу дорогу від „океану до океану".

Проте, нерозгаданою таємницею для загалу є недавнє звідомлення керівництва „Грейгавнду", що в наступній декаді тисяча її двоповерхових „кружляків" буде зредукована, а їхнє місце заступлять одноповерхові змодернізовані автобуси з тим самим комфортом. Ці нові автобуси будуть появлятися по 500 одиниць кожного року. Це будуть безшелесні машини, пасажири яких „не відчуватимуть під собою землі".

За статистичними даними їзда „сірими хортами" у сімнадцять разів безпечніша від їзди приватним автом, учетверо безпечніша від їзди пасажирськими літаками, на одній лінії безпеки у відношенні до їзди залізницями.

За найновішими повідомленнями керівництва „Грейгавнду" ця корпорація забезпечуватиме на Світову Виставку в Ню Йорку в 1964-65 роках найкращу й найдешевшу транспортацію з усіх закутин ЗДА й Канади.

С. Ів.

ДУМКИ ПРО СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ ІСТОРІОГРАФІЮ

Під таким заголовком появилася нова і дуже цінна праця нашого визначного історика, проф. Олександра Оглоблина, у виданні Організації Оборони Чотирьох Свобод України в Ню Йорку. Хоч невелика розміром, всього на 87 сторінок друку, вона підперта понад 250 бібліографічними нотатками до трьох поодиноких розділів і є дальшим етапом у довголітній роботі автора на полі історіографії.

В цій своїй праці проф. Оглоблин переконливими фактами розкриває фальшивницький характер совєтської — байдуже української чи російської — історичної науки, скованої кайданами большевицької т. зв. „звичайної" схеми історії Східньої Европи.

Автор підкреслює такі три основні догми совєтської історіографії в Україні, диктовані політичними інтересами Москви, що нічого спільного із правдою не мають: 1) Концепція єдиної русской народности, що створила Київську державу; 2) Концепція возз'єднання України з Росією і цілковитого заперечення Козацько - Гетьманської держави українського народу; 3) Концепція мітичної спільної вітчизни трьох русских народностей, колись у Російській імперії, а тепер у рамах Совєтського Союзу.

Проф. О. Оглоблин представляє надзвичайно важке положення українського історика під Совєтами, якому не тільки дається згори формулу синтези, але навіть добирається джерельний матеріял, що з нього лише можна йому користати. Матеріяли, які йдуть врозріз із офіційною схемою большевицької влади, не допускається до вжитку! Історикові наказується перекручувати невигідне для Москви минуле і вводити часом навіть фантастичну неправду у нібито наукові історичні праці.

Через оцю „звичайну" схему історії Східньої Европи в марксистській інтерпретації українські совєтські історики плутаються і часто не можуть звести кінців докупи. У своїх давніших працях приходили вони до інших висновків, як у теперішніх; їм доводиться відкривати наново речі, що вже давно були відкриті ще вільною українською історіографією, бо матеріялів тієї історіографії їм не дозволяється використовувати; вони часто заперечують сами собі, один одному і борсаються поміж правдою і накиненою їм інтерпретацією минулого.

Проф. О. Оглоблин наводить багато прикладів непослідовности у совєтській історичній науці взагалі. Згадати хоч би розбіжності у подаванні совєтськими істориками матеріялів про початки Української Академії Наук, про повстання Петрика Іваненка, який збунтувався проти зненавидженого Москвою Мазепи, але цілковито відкидав будь-яку думку про співпрацю із царем; про місію Капніста до Берліну; про ролю Старшинської Ради у Гетьманській Україні; про економічно - дискримінаційну політику Петра І супроти України, і багато інших.

Тенденційність цієї історіографії найбільше увиразнюється в запереченні державницьких змагань українських гетьманів і у вихвалянні „благодатного" впливу возз'єднання України і Росії, в перебільшуванні впливу Московщини та применшуванні українських культурних впливів на неї. Тут проф. О. Оглоблин попросту оскаржує совєтську історіографію у своєрідному нігілізмі.

Одначе, автор наприкінці з притиском наголошує, що більшість українських совєтських істориків таки шукає правди і їхня велика заслуга полягає у відкриванні ними нових історичних матеріялів. „Українську вільну історіографію від української совєтської історіографії ділить прірва, — стверджує проф. О. Оглоблин — але між українськими істориками по цей і по той бік греблі — прірви нема!"

Нова праця проф. О. Оглоблина дуже цікава, написана гарною мовою і легко читається. Аргументи, подавані автором, ясні і переконливі.

Автор цих рядків, зокрема, інтересується історією українського народного господарства і його історіографією, чому проф. Оглоблин — із зрозумілих причин — присвятив мало місця. Тож до цілої низки імен у совєтській історіографії, згаданих автором, можна додати імена Нестеренка, Лященка, Романенка, Вирника та Веселяги, що борсаються із тими самими труднощами у насвітлюванні минулого, як і ті, що розробляють політичну та соціяльну історію України.

Ознайомленому з історіографією України у вільному світі, яка служить правді і українським інтересам, та з совєтською історіографією, повною фальшивих тверджень і фактів, аж страшно стає, до чого докотилася західня історична наука про минуле Східньої Европи. Вона, загально беручи, готова прийняти кожний російський фальсифікат за історичний факт, а українську точку зору — за тенденційну, що з наукою нічого спільного не має.

І тому священний обов'язок української спільноти у вільному світі підтримати морально і фінансово українських істориків, які голосять правду про Україну. І тут треба признати заслугу Організації Оборони Чотирьох Свобод України, яка видала працю проф. О. Оглоблина.

М. Чировський

Іван Вербяний

УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ (УРЕ)

ТОМИ І-ІХ; ГАСЛА А — НАХІЧЕВАНЬ, КИЇВ, 1960-1962.

(1)

Цілість Української Радянської Енциклопедії має складатися із 16 томів. На основі 9 томів, які появилися досі (у відступах трьох місяців), можна вже видати оцінку, що являє собою ця енциклопедія.

Поодинокі томи обіймають пересічно 560 сторінок друку більшого як звичайно формату вісімки. Тільки перший том має 640 сторінок.

З технічно - графічного боку вона представляється назагал гарно. Ілюстрації некольорові (глибоко мідяним друком) і кольорові на окремих таблицях виконані дбайливо й виходять чисто. Лише кілька кольорових є менше вдалих. Правдивою прикрасою УРЕ є географічні мапи, але вони при подовгастім — а через те вузьким — форматі сторінок спеціяльно великих континентів та океанів виходять дрібні. Одинокий досі Китай, представлений на мапі подвійного формату сторінки енциклопедії, вийшов вповні добре, і треба жаліти, чому в такім форматі не представлено таких великих континентів, як Азія, Африка, обидві Америки й величезні океани — Тихий і Атлантійський.

Висота накладу томів І-V по 100 тисяч примірників, починаючи від шостого тому вже тільки 80.000. Не знати, чому зменшено висоту накладу: чи у зв'язку зі запляновою русифікацією, чи тому, що енциклопедія з якоїсь причини не йде.

В тексті є багато портретових знимок, краєвидів та ілюстрацій до текстів поодиноких гасел. Незвичайно добрі в останніх томах ілюстрації ссавців і птахів (згадати б мамута, лиса, беркута — ловчого птаха). Вражає, що до ботанічних гасел ілюстрацій зовсім мало. Великим недомаганням УРЕ є повна недостача графічних діяграм.

УРЕ — праця оригінальна в усім, що стосується українізки — інші гасла це переробка або просто дослівний переклад тексту Большої Совєтської Енциклопедії. І тому виходять такі нісенітниці, як Берут чи Мешко. Берут — це польський комуністичний діяч і державний муж Бєрут, а Мешко — польський князь Мєшко. По-московському „е" вимовляється як наше „є" і тому така транслітерація у московській мові правильна, а в українській — хибна, фальшива.

Під гаслом „алергія" не подано ані одної алергічної хвороби, що на 16-томову енциклопедію виглядає дивно. Але і в 64-томовій Большій С. Е. також їх не подано.

Цілість — 16 томів — буде дуже поважним інформаційним посібником. Але інформаційним посібником, до якого треба братися дуже обережно й критично.

Вже в самім заголовку УРЕ подається, що це — радянська енциклопедія, себто совєтська із червоно-московським насвітленням. Як большевики препарують усяку статистику — це вже добре знане й тому треба пам'ятати, що статистичні дані в УРЕ „радянські".

В гаслі „Бєлінський Віссаріон Гр." подано вірно, що Бєлінський „припустився помилкової, несправедливої оцінки поеми Т. Шевченка „Гайдамаки" і що він робив невірні висновки про те, нібито українська мова втратила своє значення і начебто прагнення до створення літератури українською мовою не має під собою життьової основи".

Але далі УРЕ вже старається оправдати Бєлінського: „В даному разі Бєлінський вступав у суперечність із своїми власними поглядами і визнанням повної політичної й культурної рівноправности всіх народів, зокрема українського".

Про Максима Горького читаємо вже не таку правду: Горький — великий приятель українського народу. Цитується вислів П. Тичини: „Дружба Коцюбинського з Горьким, це чудова поема, яка вміщує в собі всю дружбу українського народу з народом російським!" І далі цитується факти, як дуже Горький сприяв українській культурі й українському народові: Горький великий приятель і ентузіяст українського народу. Але в УРЕ не подано одного факту: коли до Горького звернулися з проханням, щоб він дав дозвіл видати свої твори в перекладі на українську мову, то цей „великий друг" українського народу такого дозволу не дав.

Як виглядає любов „старшого брата" до українців видно у другого совєтського письменника Федора Гладкова, що його в УРЕ називається одним із „зачинателів радянської літератури". Його не величають ані великим, ані малим приятелем українського народу. Але й не згадують, що цей „зачинатель радянської літератури" дивився на світ крізь окуляри єдиної - неподільної Росії й до української мови ставився так само, як найбільші московські шовіністи й реакціонери. Знаний вислів Гладкова: „Для чого відроджувати допетровську добу, для чого гальванізувати українську мову, яка припала вже порохом?"

Само собою, що такої інформації не може подати УРЕ бо шовінізм, це прикмета поневолених націй, а панівна „старшобратня" нація не має й не знає шовінізму.

Під яким кутом зору представлена княжа доба нашої історії вичитаєте на кінці гасла „Київська Русь": „Українські буржуазні націоналісти, всупереч історичним фактам, твердять, що Київська Русь належить виключно до історії України. Насправді Київська Русь з її культурою була спільною колискою російського, українського і білоруського народів, які склалися в 14-15 століттях на основі єдиної давньоруської народності".

„Приєднання Казахстану до Росії, не зважаючи на колонізаторську політику царизму, мало велике прогресивне значення для казахського народу, було переломовим моментом в його історії".

Таке саме стереотипне ствердження читаємо і про Киргизію: „Не зважаючи на колоніяльний гніт царизму, приєднання Киргизії до Росії об'єктивно мало прогресивне значення" і т. д.

Яке колосальне й прогресивне значення мали всі ці „приєднання" до Росії видно із статистики, що її подає УРЕ. За переписом 1959 р. переважну більшість населення Казахії становлять казахи (2.795 тис.) та росіяни (3,974 тис!). В республіці живуть також українці (762 тис.), татари (192 тис.) і т. д. Отже бачимо, що в „своїй" казахській „самостійній" республіці казахів є 2,795 тисяч, а москалів і інших чужинців є аж 5,369 тисяч!

СПРАВА НАШОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧЕСТИ

Це справді невимовно сумний факт, що ми й досі не маємо ніодної катедри українознавства при американському університеті. Росіяни мають 70 своїх катедр, поляки 20, мадяри й вірмени мають свої катедри, тільки ми ще досі не можема здобутися хоч на одну катедру українознавства.

Це непростима річ, якесь фатальне занедбання такої важливої справи, — що така велика українська еміґрація в Америці досі не спромоглася хоч на одну катедру українознавстса, коли на це спромоглися менші чисельно від нас еміґрації!

Щоб заповнити цю жалюгідну прогалину, українське студенство, зорганізоване в СУСТА 6 літ тому видвигнуло цю невідкладну проблему нашого життя, зорганізувало Фонд Катедри Українознавства (ФКУ), повело живу акцію за призбирання необхідних фондів на заснування такої катедри, що виносять 350.000 дол. 3 відсотків цієї суми мається утримувати професора та його помічників.

Досі зібрано тільки $ 100.000 хоч збіркова акція вже ведеться 6 літ.

Ініціятори цієї акції обчислили, що в Америці є напевно 3.500 наших організацій і заможних людей, що радо і змісця дадуть по 100 дол. членської вкладки до ФКУ, і справа буде в короткому часі позитивно полагоджена.

На жаль, ці передбачування і пляни не сповнилися, бо досі тільки 1.000 наших організацій і осіб зложили по 100 дол., а деж решта?

Досі не маємо солідного довідника про організаційний стан української еміґрації в Америц, тобто годі довідатися, скільки є наших парафій обох віровизнань, Відділів УККА, УНС, Провидіння, УРС, УНП, СУА, Об'єднань Комбатантів, ООЧСУ, ОДВУ, та ін., що моглиб і повинні б зложити по $ 100, а решту повинні доложити наші професіоналісти, купці, промисловці, урядовці тощо.

Через те і Фонд Катедри мабуть не має точних даних про наші парафії та організації, і тому ця справа зовсім непотрібно так проволікається, з превеликою шкодою для української справи.

Багато наших людей радо далоб на ФКУ якусь меншу суму від 100 100 дол., але збірщики не приймають нижчої суми, або вимагають зобов'язання, сплатити пізніше ратами 100 дол., на що не всі хочуть зголитися, побоюючись безробіття.

Вправді вкладка до ФКУ не може бути нижча, як 100 дол., бо такий є статут, але ніщо не стоїть на перешкоді, щоб крім індівідуальних вкладок були теж і збірні вкладки від поодиноких наших парафій, організацій і товариств. Призначені збірщики збиратимуть від членів парафій, організацій і товариств навіть найменші суми, але вони можуть разом принести поважні гроші. На загальних зборах ФКУ такі збірні вкладки зможуть заступати представники Консисторій і Централь наших установ, і таким чином буде розв'язана справа представництва всіх вкладок. Зрештою можна висилати письмові уповноваження своїм представникам на збори ФКУ, бо годі вимагати, щоб з цілої Америки приїздили поодинокі члени чи представники збірних вкладок, бо це потягнуло б великі кошти, що їх краще зужити на ФКУ та його розбудову.

Таким чином можна далеко скоріше зібрати між членами парафій чи організацій з кожної місцевости по кілька збірних вкладок, як надармо тратити час на переконування людей, щоб зложили, або деклярували по 100 дол., бо не всі можуть це зробити, хоч би мали найкращу охоту, а знов ті, що могли б легко дати, не всі мають до цього зрозуміння.

Такі збірні вкладки напевно скоро перевищать індивідуальні вкладки, та причиняться до скорого закінчення цієї збіркової акції на ФКУ. Тут помилково є покликуватися на інші еміґрації, що збирають вкладки і по 1,000 дол., бо ми ще не маємо стільки заможних людей, як інші еміґрації.

Зрештою, наших студентів, зорганізованих у 30-ох студ. товариствах, є біля 600, — і тому вони не можуть охопити всі наші парафії, організації та всіх заможніх людей по цілій Америці, бо це фізично майже неможливе. Тому тут необхідна співпраця цілого нашого громадянства, всіх парафій, організацій і товариств.

Протягання цієї справи відбивається від'ємно на багатьох ділянках. Завдання катедри українознавства будуть потрійні: 1. формувати правильний погляд на історію України серед її студентів, зокрема серед американських студентів, 2. уможливлювати студії українознавства для тих студентів, що бажають учителювати в українських школах, завершуючи студії магістерськими дипломами, 3. спростовувати фальшиві інформації про Україну шляхом видавання періодичних наукових публікацій, співробітництва з американськими науковими видавництвами, енциклопедіями, й видавництвами шкільних підручників історії.

Досі немає авторитетного українського голосу з університетської катедри, що однаково може спростовувати всі ті фальші або перекручення про Україну в американській пресі, енциклопедіях і шкільних підручниках історії.

Ця справа така очевидна й невідкладна, що всі наші установи повинні це самі зрозуміти і без студентської пропаґанди, та підтримати її одностайно й негайно. Одначе із за неправильної постановки збіркової акції, ця актуальна справа ще й досі не є завершена, збірка недокінчена, що є величезною шкодою для нас.

Тому вже найвищий час змінити статут ФКУ та дотеперішню методу збіркової акції на більш гнучку та можливу для всіх, без вийнятку, наших людей доброї волі, та крім інтивідуальних вкладок допускати й збірні вкладки, що напевно їх перевищуть.

Тоді можна буде ще цього року зібрати решту, тобто — 250.000 дол., та в 1964 Ювілейному Шевченківському році, відкрити нашу першу катедру українознавства ім. Т. Шевченка при Колюмбійському університеті в Ню Йорку.

Це питання чести не тільки українського студентства, — але й цілого українського громадянства в Америці, що повинно бути розв'язане якнайскорше.

І. Дурбак.

НЕБУДЕННА УРОЧИСТІСТЬ

3 березня члени філядельфійського Відділу ОбВУА пережили небуденні хвилини, бо в тому дні під час надзвичайних ширших сходин відбулася декорація 31 члена нашого Відділу Воєнним Хрестом виданим Міністерством Військових Справ, на підставі закону УНРади з 8 березня 1958 р. про відзначення 40-вих роковин відновлення Українських Збройних Сил.

На ці сходини прибули майже всі члени Відділу та члени їх родин. Були представники молодечих організацій: Пласту, СУМ-у, Молодої Просвіти, Об'єднання Студ. Молоді ім. Міхновського, а також Братства Дивізійників.

Ген. А. Валійського, який мав доконати декорації, привітали на порозі залі дівчата: Оля Матла та Марта Кушнір, членки Молодої Просвіти в нар. одягах китицею квітів.

Сходини відкрив голова Відділу інс. Микола Алексевич, вітаючи гостей: кол. головного капеляна УГА сотн. о. Івана Лебедовича, генерала Аркадія Валійського, генерала Дяченка, о. С. Дапа, представників організацій, членів та їх родин. Вшановано однохвилинною мовчанкою недавно померлого члена — сотника СС Евгена Цегельського.

Ген. Валійський у доповіді „Умовини походу на Київ у 1919 р." проаналізував військові та політичні умовини походу Укр. Армії на Київ 1919 р. та ствердив, що Укр. Армія та всі її окремі частини на 100% виконали вложені на них обов'язки.

Після доповіді голова Відділу попросив секретаря Відділу побр. Володимира Мацькова, який є також членом Краєвої Ради Воєнного Хреста, відчитати прізвища осіб, які мають бути відзначені.

По відчитанні всіх, яким признано і прислано Воєнні Хрести, побр. В. Мацьків зазначив, що це тільки частина тих, яким Хрести призначено. Для дальшої групи повинні надійти Хрести в найближчих днях. Є ще й такі члени ОбВУА, яким прислуговує право одержання Хреста, але вони ще не виповнили всіх формальностей.

Кол. вояки Укр. Армії, що їм прислано Хрести, увійшли на сцену, де ген. А. Валійський декорував їх та складав ґратуляції. Удекоровані: майор інж. Макар Каплистий, майор Данило Лимаренко, сотник о. Кан. Роман Лободич, сотник о. Іван Лебедовоч, поручник д-р Павло Дубас, пор. Володимир Филипів, пор. Данило Сердюк, пор. Микола Прасіцький, пор. Матвій Суржко, четар Омелян Білинський, чет. Іван Поритко, чет. адв. Теодор Свистун, чет. Микола Спанчак, хорунжий Михайло Демянчук, хор. Антін Маланяк, хор. Антін Возьний, суд. Підхорунжий д-р Микола Рибак, бунчужний Гаврило Гордієнко, бунч. Василь Пирський, старший десятник Степан Фартух, вістун Іван Данківський, вістун Володимир Мацьків, віст. д-р Теодозій Сеньковський, віст. інж. Іван Черник, стрілець Юрій Аннюк стр. Іван Ванах, стр. Омелян Клос, стр. Іван Попель, стр. Омелян Яремко, стр. Степан Лупач, козак Степан Кобилинський та військовий урядовець Олекса Лис.

Голова Відділу подякував ген. А. Валійському за його почесну чинність, а також посередньо УНРаді за її пам'ять про тих, що колись боронили рідної землі.

Голова Краєвої Ради Воєнного Хреста д-р М. Рибак з'ясував закон УНРади з 1958, пояснив, що до Воєнного Хреста мають право не тільки колишні вояки Українських Армій з 1917—1921 рр., але також УСС, члени повстанчих Відділів, члени армії Карпатської України, члени УПА та Укр. Дивізії та всіх українських військових формацій, які боролись за відновлення української державности, а також їх вдови та діти.

Подав до відома також, що дотепер вплинуло 233 внесення на відзначення Воєнним Хрестом з терену ЗДА і всі вони відіслані до Мюнхену. З того вже позитивно полагаджено 170 внесень та прислано 55 хрестів. Решта жде на полагодження в Мюнхені.

По молитві, що її провів О. І. Лебедович, відбулась скромна перекуска, приготована Жіночою Секцією Відділу. Промовляли побр. М. Демянчук, д-р М. Рибак, о. І. Лебедович та інші, пригадуючи деякі події з визвольних змагань та висказуючи вдячність Господу Богу, що зберіг їх ще при житті, бо було багато таких обставин, що замість пам'яткового хреста, легко можна було дістати березовий. Говорено про потребу зберігання пам'яті тих, що колись готові були життя своє віддати за свій рідний край, а також висказувано жаль, що ця врочистість не відбулася, згідно з пляном, в часі Листопадової Академії, які постійно влаштовує наш Відділ. Це мало б велику виховну вартість, як що б удалося було усунути перешкоди.

На закінчення зроблено спільну знимку удекорованих з ген. А. Валійським. В. М.

ПРО МІЦКЕВІЧА І УКРАЇНЦІВ

В статті д-ра Р. О. Голіята в „Свободі" (ч. 67 з 10 квітня ц. р.) про авторський вечір поета Леоніда Полтави сказано, що коли я „хотів знати, для чого Л. Полтава, уродженець Наддніпрянщини, береться до невідомої йому ділянки, коли він пише поему п. з. „Листи до Адама Міцкевіча", який має служити українсько-польському політичному порозумінню, — то він, автор листів, мені „дав влучну відповідь", мовляв, „Адам Міцкевіч був одним із перших, що пропаґував на Заході тоді на французьких університетах добре ім'я України".

Твердження, що Адам Міцкевіч один із перших пропаґував на Заході добре ім'я України, не витримує критики. І поет Леонід Полтава і рецензент його вечора д-р Р. С. Голіят, студіюючи повне видання (народнє) творів Адама Міцкевіча, видане в Кракові 1950 р., знайдуть в томі VIII, стор. 37-40, у викладі з дати Париж 5 січня 1841 р. таке:

„Межи державами монголів і турків, Русі і Польщі, лежить край необмежений, дуже цікавий для історії і літератури. Той простір починається від долішнього Дунаю, від міста Білгороду — далі з одної сторони вздовж берегу Карпат, з другої над Чорним морем, за Дніпро і Дон аж до Кавказу тягнуться широкі степи. Трудно одною назвою означити цей безмірний простір. Різним частям тої країни старовинні давали назву малої Скитії, русини — малої Руси, поляки аж там шукали кордонів Малої Польщі. Обширна частина тієї землі носить назву України, тобто землі окраїнної, пограничної. Пустиня безлюдна, частинно заселена, подекуди позбавлена мешканців, — але всюди врожайна і вкрита буйним зіллям — служила від століть за пасовище для коней мандрівних варварів. Тут узяв свій початок народ, знаний як козаки, зложений зі слов'ян, татар, і турків. Козаки говорять мовою посередньою між польською і русскою, поети російські, а особливо польські, заселили цю дивну площу боїв багатьма пам'ятниками (Залеський, Мальчевський)".

Викладаючи в рр. 1841-42 слов'янську літературу в коледжі де Франс, Адам Міцкевіч 14 грудня 1841 р. сказав дослівно таке:

„Тоді Україна, той край на пограниччі Польщі і Росії, стала місцем зустрічі всіх поетів. Цю землю замешкував народ, який ніколи не мав політичного існування, якого минувшина належить до двох історій: російської і польської, а кров є сумішшю двох кровей; його герої, то переможці то піддані поляків і росіян, однаково відносяться до обох народів, та окраїнна земля стала ареною, де польські і російські поети (Залеський, Пушкін, Рилеєв, Гощинський) оспівували тих героїв". (Том X, слов'янська література, курс II, виклад І-ий з 14 грудня 1841 р. стор. 12.)

А в своїх льозанських викладах про перші століття польської історії, що містяться в томі VII, частини III повного видання творів, А Міцкевіч невірно і сторонничо представив історію нашого народу, утотожнюючи історію Руси-України з історією москалів.

Адам Міцкевіч викладав студентам-французам у Парижі про козаків таке: „Козацький полковник чи отаман, продавши збіжжя, вертавсь до міста з грішми в атласах або оксамитах. А коли тільки опинявся серед своїх друзів, прогулював весь заробіток. Тоді одягав свої атласи і ліз у бочку дьогтю, щоб стати знову козаком".

Це — лиш виїмки із багатьох викладів А. Міцкевіча в Льозанні і Парижі, де він, як бачимо, „пропаґував добре ім'я України".

Щодо знайомства Леоніда Полтави з Юзефом Лободовським і їх спільних вечорів, то я раджу Л. Полтаві, редакторові місячника „Крилаті", прочитати число 3-те органу СУМА — „Крила" за липень 1952 р. там є стаття Євгена Ярвича п. з. „Новий проєкт поділу", тобто поділу українських земель, що його проєктує його приятель Ю. Лободовський, а саме, щоб із західньоукраїнських земель, які він називає землею нічиєю, землею Червенською, створити „кондомініюм" зі спільною польсько-українською адміністрацією. Тоді п. Леонідові Полтаві повинно стати ясним, як легко попасти на політичні манівці.

Справа розв'язки польсько-українського політичного конфлікту має на цьому терені свою історію, і всі в тому напрямі зусилля розбиваються об опір поляків, які через свій політичний провід постійно вимагають відновлення Польщі в кордонах із 1939 р., тобто включення до майбутньої Польщі західньо-українських земель. В тій самій справі Український Конгресовий Комітет Америки був змушений видати й оголосити свою заяву — протест.

Деякі поезії, що їх читав п. Леонід Полтава, та його гарна, вишивана сорочка, в якій він виступав, викликали на вечорі симпатію до автора, доки він не зайшов на політичну тематику.

Ярослав Грицевич

Молодь Дітройту-Захід в поклоні Тарасові Шевченкові

Започатковане п'ять літ тому спільне влаштовування школами і молодечими організаціями свят в честь Т. Шевченка було здійснене і в цьому році. 10-го березня влаштували Парафіяльна Школа св. Івана, Школа Українознавства Кружка „Рідна Школа", Пласт-захід і Осередок Юного СУМА „Киів" таке свято з доброю програмою. Свято відкрив о. монс. М. Бохневич, парох церкви св. Івана. Хор Парафіяльної Школи під управою п. К. Цепенди відспівав Заповіт і Думи мої, а на закінчення свята Поклін Тобі, Тарасе і Перебендя. Рідна Школа дала сценічний образок п. т. „Казка про хлопчика Тараська", деклямацію: „Гей, Тарасе" і мелорецитацію „Кавказ". Парафіяльна школа поза хором дала ще інсценізацію „В поклоні Тарасові". Осередок СУМА дав добре опрацьовану інсценізацію „Хустина", а старший пластун А. Лободоцький виголосив доповідь про Шевченка. Музичною точкою було відіграння уч. Уляною Варивода на піяні „Імпромту" — Ф. Шуберта, Ас-дур, оп. 90. Підклад музичний до Кавказу і Хустини з творів К. Стеценка і інших дав д-р Б. Кушнір на піяні. Родичі і громадянство оцінюють працю учителів і виховників, бо щороку ті імпрези втішаються більшою фреквенцією учасників, чим заохочують учнів і молодь до наполегливої праці. Декорації були роботи Яреми Козака. Треба підчеркнути, що весь чистий дохід з тих свят віддають організації Рідній Школі і за це Рідна Школа їм дякує.

Б.

З українського життя в Бразилії

Повідомлення голови Парляменту

Вже досить таки давненько наші організації в Парані кілька разів порушували перед державними чинниками Бразилії справу поставлення на порядок денний Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй питання про поневолення України червоною Москвою. Проте, довготривала політична криза в країні та взагалі несталість і невиразність урядової політики в міжнародній площині (за часів так званого „парляментаризму") не витворювали сприятливих умов для належного розгляду звернень української колонії.

Та цими днями, переобраний на голову Федерального Парляменту Бразилії, п. Ранієрі Маззілі, надіслав до Куритиби телеграму про передання ним відносних українських матеріялів на попередній розгляд та вивчення Комісії Закордонних Справ Парляменту.

Додатково тут варто відзначити, що п. Ранієрі Маззілі віддавна вважається приятелем українців і прихильником української визвольної справи. Він і дотепер був головою Парляменту, завжди уважно прислухувався до голосів українців та їхніх потреб. Між іншим, свого часу він прийняв на діловій авдієнції і мав тривалу розмову з головою УНРади п. Осипом Бойдуником.

Вистава ТПУК-у

У великій залі парохіяльної домівки української католицької церкви в Каритибі, молодь Товариства Прихильників Української Культури (ТПУК-у) дала театральну виставу на чотири дії „Данило чарівник".

Людей в залі із купленими квитками назбиралося повно, навіть далеко не всім вистачило сидячих місць. Молоді аматори відограли річ з надхненням, вкладаючи в ролі весь свій хист та уміння. За це їх рясно присутні нагороджували оплесками.

По виставі минуло вже трохи більше тижня часу, а розмов про неї серед українців Куритиби не вщухають. Всі не тільки хвалять здобуток молоді місцевого ТПУК-у, а й висловлюють загальне бажання, щоб у Куритибі частіше влаштовувалися театральні видовища. Наша місцева громада дуже любить дивитися на українські п'єси, на жаль їх дуже мало виставляють. Зокрема вже давно не було вистав у великій театральній залі (на тисячу місць) Хліборобсько-Освітнього Союзу, де існує також секція молоді, отже є з кого створити драматичний гурток.

Історичний рід

Випадкова зустріч, випадкове знайомство. Автор цих рядків, подорожуючи Малетенщиною, тобто „українським морем" у Бразилії, мусів був когось запитати про напрямок шляху до певної, йому потрібної місцевости. Запитав першого зустрічного, звичайно, українською мовою, в 3-ій Колонії. Та розмова не обмежилася тільки короткою довідкою, розговорилися ширше на місцеві, а тим і на загальні українські теми. Зустрічний, виявився, людиною свідомою й тямущою. В розмові він гордо назвав себе:

— Северин Наливайко!

— Ова, а чи знаєте ви, що чоловік з таким самим ім'ям та прізвищем був славетним козацьким ватажком, непохитним борцем за волю України?

Зустрічний відповідає:

— Як не знати? Та він є головою нашого роду! В честь його, кожного старшо го сина в нашій родині називають Северином, от як мене...

Далі з'ясувалося, що молодий, теперішній" Северин Наливайко належить уже до третього покоління, родженого на бразилійській землі. Кожному четвертому Северинові змалку втокмачується, що в разі на українських землях дійде до збройної боротьби, він мусить у Бразилії „кинути все печене й варене" й негайно рушати на Україну, щоб у вирішальну хвилину там не забракло потомка славного Наливайка.

Чи дійсно в 3-ій Колонії на Малетенщині продовжує існувати історичний рід Северина Наливайка, чи то тільки ним себе вважають місцеві Наливайки, з певністю сказати не беруся, бо їхнє „генеалогічне дерево" дослідити не маю змоги.

Наше зверху

Наостанок маєте психологічно-мовний момент.

Цими днями в Куритибі, в присутності своїх батьків, зустрілися чотири хлопчики українського походження: два з Арґентини й два з Бразилії. Вік їх від 5-ти до 7-ми років. Серед них лише один, найменший, цілком вільно розмовляє українською мовою, а інші троє тільки трохи розуміють її.

Хоч еспанська й португальська мови дуже подібні між собою, все ж трапляються й слова цілком відмінні, неоднакові, їх треба додатково пояснювати.

Хлопчики бавилися й весело щебетали по-еспанському й по-португальському. Та час від-часу виринали в них мовні труднощі, тоді найменший „знавець" української мови, починав їм витлумачувати справу по-нашому, по-українському. Інші хлопчики уважно прислухалися його словам, відтак уявляли собі про що йдеться. Завдяки цьому, найменший став верховодити в гурті.

Нема чого тут доводити, що тато й мама з Арґентини того маляти від задоволення тримали „ніс до гори" перед батьками інших трьох хлопчиків.

Площа України в Порто Алеґре

9-го березня в головному місті провінції Ріо Ґранде до Сул, Порто Алеґре відкрито Площу України „Праса Украніа"). Крім всього іншого, це є офіційним визнанням муніціпальною радою та провінційними чинниками позитивної праці й заслуг української колонії в провінції Ріо Ґранде до Сул.

На урочисте відкриття ПлощіУкраїни з Куритиби до Порто Алеґре виїхали представники Центральних Управ Хліборобсько-Освітнього Союзу та Прихильників Української Культури. Докладніше про самуурочистість відкриття та взагалі українське святкування того дня, подамо наступним разом, по одержанні докладніших повідомлень з Порто Алеґре. Сьогодні лише пригадаємо, що Площа України є вже в Куритибі, а українські назви вулиць маємо в Ріо де Жанейро, Сан Павлі та Понта Ґроссі.

М. Килимний

● **Досвідний летун** Джов Вокер злетів вгору на висоту 35-ох миль на машині — ракеті X-15, щоб досліджувати радіяцію на тій висоті. Він летів із швидкістю, що була на 5 разів більша від швидкости звука.

ВРОЧИСТОСТІ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

звідки відбудеться похід до пам'ятника Шевченкові на площі при вулицях „Пі" та 23 і 24-ій. На програму відкриття мали б скластися відспівання „Заповіту" і відкриття пам'ятника, промова Президента ЗДА та відспівання обидвох національних гимнів — американського і українського. Врочистості продовжуватимуться на концертах і бенкетах у відповідних залях.

Три комісії

Рішено встановити три окремі комісії, що працюватимуть для підготови врочистостей відкриття пам'ятника: організаційну, програмову та публікаційну. Останню, публікаційну обрано в складі: Святослав Гординський, А. Драган, В. Душник, Г. Костюк і д-р М. Стахів. Дві перші комісії будуть становлені Президією. Публікаційна комісія між іншим матиме за завдання приготовити на відкриття памятника відповідну Пам'яткову Книгу, в якій будуть поіменно названі і всі жертводавці на фонд будови пам'ятника.

Збірка фондів

Цю справу реферували в своїх звітах секретар і касир Комітету, д-р Ярослав Падох і ред. Ігнат Білинський. Вони насамперед з'ясували дотеперішній перебіг збірки та її стан, подавши опісля її „світла і тіні". До „світел" зараховано факт, що складені досі на будову пам'ятника Шевченкові фонди становлять найбільшу суму, яку досі в будь-якій іншій збірковій акції впродовж такого часу досягнули американські українці. Загальна бо сума дотеперішніх збірок виносить по день 30-го квітня ц.р. 269,079.47 дол. Деякою „тінню" в цій акції треба вважати факт, що досі ця збірка все ж таки обмежилася до яких 20,000 осіб. Тому рішено збіркову акцію продовжити до кінця цього року з головною рекомендацією: докласти всіх зусиль, щоби всі громади виконали і перевиконали до того часу призначені їм на початку кампанії збіркові квоти, поширюючи збірку на всіх громадян українського роду, або й на американців. Дуже заохочуючим фактом є ведена тепер акція збірки малих пожертв на фонд будови пам'ятника серед шкільної дітвори по парафіяльних і українознавчих школах. Поважним арґументом у дальшій збірковій акції повинні бути рішення, що імена всіх жертводавців та сума їхніх пожертв будуть надруковані в Пам'ятковій Книзі, історичному документі цієї історичної акції. Кожний громадянин повинен запевнити собі місце у тій книзі. Згадувано також можливість арґументу, мовляв, зібраних фондів повинно б уже вистачити на будову пам'ятника. У відповідь на можливість такого твердження підкреслювано, що увіковічнення пам'яті Шевченка далеко не обмежується до побудови бронзової статуї на мармуровому п'єдисталі, бо не менш важливою справою є поширення його творів і ідей в світі, як і виховання шевченкознавців, що могли б продовжувати й здійснювати Шевченкові заповіти. Форми і розміри тієї дальшої акції будуть обмірковані і вирішені після побудови пам'ятника, але справою нашої чести є вже тепер, щоб на пам'ятник Шевченкові зібрати в межах наших можливостей якнайбільшу суму і щоб її склала якнайбільша кількість громадян. Це бо свідчитиме про нашу вартість і нашу свідомість та нашу відданість Шевченковим ідеалам і пошанування Шевченкової пам'яті не менше, як статуя у Вашинґтоні. Після звітування секретаря і скарбника приявний на нарадах сеньйор контролерів п. Роман Слободян заявив, що він, разом з деякими іншими членами Контрольної Комісії, вспів перед нарадами перевірити в загальному касові книги Комітету та ствердив, що всі банкові і щадничі докази льокати фондів точно відповідають записам у касових книгах Комітету.

Рішальний рік

Українська спільнота в Америці входить в рішальний рік часу, який відділяє її ще від найбільшої події в її історії — відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці Америки, Вашинґтоні. Ця подія, як і підготова до неї мають таке багатобічне значення і вартість, що не тільки Комітет, але й всі наші центральні та місцеві організації й установи, як і кожний наш громадянин зокрема та всі разом повинні докласти максимальних зусиль і зробити справді все можливе, щоб відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в днях 30 і 31-го травня 1964-го року було не тільки достойним увіковіченням пм'яті найбільшого сина України на американській землі у 150-річчя його народження, але й межовим каменем в історії змагань українського народу за здійснення його ідеалів, що є вселюдськими.

В Ляосі комуністи обстріляли 2 гелікоптери Міжнародної Контрольної Комісії

Вієнціян. — В минулу суботу 4-го травня ляоські комуністи обстріляли два гелікоптери, що везли — за попередньою умовою і згодою від комуністичного командування — членів тієї Комісії до м. Фонґсаван. Обидва гелікоптери мусіли передчасно приземлитись, при чому один з них був цілком знищений, а чотири особи в ньому ранені. Комуністичний командант ген. Сінкапо Чунрамані ніби був заскочений, дізнавшись про ту подію і негайно вислав туди амбулянси й конвой, але залозі гелікоптерів вдалося один гелікоптер направити й оцілілі переїхали ним на місце призначення. Члени Міжнародної Контрольної Комісії виїхали були, щоб забрати тіло французького сержанта Жоржа Фаярда, який кілька днів тому згинув, наїхавши своїм „джіпом" на підкинену комуністичну міну. Саме в тому часі в комуністичній головній кватирі в Хонґхай знаходивсь прем'єр Суванна Фума, що прибув туди разом з британським амбасадором Доналдом Гопсоном задля розмов з комуністами про мир.

185 осіб втопились в катастрофі порому на Нілі

Каїро. — В минулу суботу 4 травня ц. р. моторовий пором, що плив із східнього берега Нілу на західній, за 200 миль вгорі від Каїро, пішов на дно, перевантажений пасажирами. Пором, що міг брати тільки 80 пасажирів, був обтяжений 200 особами, які силоміць вдерлись туди, вертаючись з релігійного паломництва. 185 осіб втопились, ледви 15 врятовано, в тому числі провідника порому та його власника. Їх арештовано. В тій катастрофі погинули цілі родини. З Нілу виловлено 89 тіл. Також ще дві інші катастрофи замрячили радісні маніфестації в Альжирі з приводу приїзду туди президента Ґамаля Абделя Нассера. Альжирський міноносець „Джебель Аврес", один з двох воєнних кораблик ів, що їх мав Альжир, затонув якраз тоді, коли їхав назустріч яхтові президента Нассера на Середземному морі, при чому згинули три особи залоги, в тому капітан корабля. В тому самому дні в містечку Маскара в західньому Альжирі згинуло 15 осіб від циклону.

ДЕМОНСТРАЦІЇ В БІРМІНҐГЕМІ

Поліцай переводить арештування негрів - демонстрантів на сходах до Сити Голлу в Бірмінґгемі, Алабама. Цього дня і в цій же місцевості було ув'язнених 417 осіб.

Ведуться переговори в справі негритянських демонстрацій в Бірмінґгемі

Бірмінґгем, Алабама. — В неділю 5-го травня продовжувалися тут демонстрації негритянського населення проти расових обмежень. В неділю вони відбувалися спокійно, але впродовж попередніх днях поліція заарештувала була понад 1,000 осіб та розганяла демонстрантів за допомогою поліційних собак і водою з протипожежних машин. В неділю велися переговори між представниками чорних і білих під проводом Бирка Маршалла з Департаменту Справедливости. Маршалл відмовився виявити, який успіх мали переговори, щоб припинити ті демонстрації, з яких є невдоволений головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді. Президент Кеннеді заявив голові організації Американці для Демократичної Акції Джанові П. Рочові, що йому „не подобається" те все, що діється в Алабамі у зв'язку з маніфестаціями проти расового обмеження. Роч заявив, що Президент обговорював із ними те, що поліція в Алабамі користується поліційними собаками та поливає водою тих, що маніфестують проти сеґреґації в Бірмінґгемі. Президент 20 мін. конферував з головою Американців для Демократичної Акції і заявив, що „він підтримує критицизм тієї організації, але він хотів би, щоб вона була більше конструктивна". Роч гадає, що Президент цим сказав, „щоб ця організація менше критикувала".

РОМАН РУДНИЦЬКИЙ ДІСТАВ ЗНОВУ НАГОРОДУ У ВАШИНҐТОНІ

Вашинґтон. — На конкурсі гри на фортепіяні, влаштованому фундацією „Музичний Клюб із П'ятниці Ранку" у Вашинґтоні, в минулу п'ятницю, 3-го травня цього року, признано три музичні нагороди. Першу поділено між 20-річного Джефрі Зіґл з Шикаґо і 22-річного Христофера Сейґера з Роквіл Сентер, Р. А. Другу нагороду дістав 17-річний Доналд Мінілді з Спокейну, Ваш., а третю поділено між двох студентів Музичного коледжу Джуліярд у Ню Йорку, 20-річного Романа Рудницького з Томс Риверу, Н. Дж., і 21-річного Роберта Престона з Мавнт Вернон, Н. Й. Суддями того конкурсу були Вітя Вронскі і Віктор Бабін з Клівленду та Леон Фішер з Балтимору.

Організація Корпусу Миру поширюється і в інших країнах

Вашинґтон. — Коли ЗДА два роки тому почали організувати Корпус Миру, добровольці якого мали працювати в недорозвинених країнах, то европейські держави і країни Південної Америки з недовір'ям віднеслися до тієї думки. Тепер, після дворічної успішної праці відділів Американського Корпусу Праці в різних державах світу, промислові европейські держави починають наслідувати ЗДА та організувати свої відділи Корпусу Миру, в чужих державах. Вже сім держав — Арґентина, Бельгія, Данія, Голляндія, Нова Зеляндія, Норвегія і Західня Німеччина зорганізували свої Корпуси Миру на американський взір. Франція, Італія та Швайцарія вже плянують зорганізувати свої Корпуси Миру. В Західній Німеччині отримали тисячі листів від молодих людей, які хочуть служити добровольцями в Корпусі Миру. В Голляндії молоді хлопці внесли вже 2 000 аплікацій. У Вашинґтоні 6-го травня беруть участь представники 12 держав, щоб опрацювати пляни праці Корпусів Миру в різних державах. Делеґати з таких країн: Арґентина, Бельгія, Канада, Данія, Ізраїль, Італія, Японія, Голляндія, Нова Зеляндія, Норвегія, Філіпіни і Західня Німеччина. „Молоді люди хочуть творчо впливати на програму відбудови в світі", — сказав Ричард Ґудвін, який очолює Секретаріят Міжнародного Корпусу Миру.

ТАРЗАН, ч. 5025. Перед боєм!

Люди спостерігали з вигідного сховку сцену, що мала бути місцем віковічного бою!

Волосистий мамут трубів, і, хоч із страшно пораненою ногою, робив ще могутнє враження...

Два огидні тигри з зубами мов шаблюки тихо підкрадалися колами, чекаючи на початок бою.